

Advanced Accounting & Auditing-II

Accountancy & Taxation –

1. ટ્રેકનોંધ : GST Registration – GST નોંધણી

અર્થ:

GST હેઠળ નોંધણી એટલે જે વ્યક્તિ GST કાયદા મુજબ કર ચૂકવવા અથવા GSTની અન્ય જોગવાઈઓનું પાલન કરવા માટે જવાબદાર હોય તેણે GST પોર્ટલ પર પોતાની નોંધણી કરાવવી.

મુખ્ય મુદ્દાઓ:

1. GST નોંધણીથી કરદાતાને વિશિષ્ટ **GSTIN** મળે છે.
2. GSTIN 15 અંકનો ઓળખ નંબર છે.
3. નોંધણી પછી કરદાતા GST વસૂલ કરી શકે છે.
4. ખરીદી પર ચૂકવેલ GSTનો **Input Tax Credit** મેળવી શકે છે.
5. GST રિટર્ન ભરવાની જવાબદારી રહે છે.
6. વ્યવસાયની કાયદેસર ઓળખ મજબૂત બને છે.

નિષ્કર્ષ:

GST નોંધણી વ્યવસાયને GST વ્યવસ્થામાં કાયદેસર રીતે જોડવાનું મહત્વનું પગલું છે.

2. ટ્રેકનોંધ : GSTના લાભો

GSTના મુખ્ય લાભો:

1. એક રાષ્ટ્ર, એક કરની ભાવનાને પ્રોત્સાહન.
 2. અનેક પરોક્ષ કરનું એકીકરણ.
 3. કરની ગણતરીમાં સરળતા.
 4. Input Tax Creditની સુવિધા.
 5. Cascading Effect એટલે કે કર ઉપર કરની અસર ઘટાડે છે.
 6. વ્યવસાયમાં પારદર્શિતા વધે છે.
 7. કરચોરી ઘટાડવામાં મદદરૂપ.
 8. સમગ્ર દેશમાં કરપ્રણાલીમાં એકરૂપતા.
 9. માલ અને સેવાઓની હેરફેર સરળ બને છે.
 10. સરકારની કર આવકમાં વધારો થવાની શક્યતા.
-

3. ટ્રેકનોંધ : વ્યક્તિ (Person)

આવકવેરા કાયદા હેઠળ **Person** એટલે માત્ર માનવી નહીં પરંતુ કાયદામાં દર્શાવેલા વિવિધ વર્ગોનો સમાવેશ થાય છે.

Personના મુખ્ય વર્ગો:

1. Individual – વ્યક્તિ
2. Hindu Undivided Family (HUF) – હિન્દુ અવિભક્ત કુટુંબ
3. Company – કંપની
4. Firm – પેઢી
5. Association of Persons (AOP) – વ્યક્તિઓનું મંડળ
6. Body of Individuals (BOI) – વ્યક્તિઓનો સમૂહ
7. Local Authority – સ્થાનિક સત્તા
8. Artificial Juridical Person – કૃત્રિમ ન્યાયિક વ્યક્તિ

ઉદાહરણ:

સુરત મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન – Local Authority.

4. ટ્રેકનોંધ : કુલ આવકની ગણતરી

કુલ આવક એટલે આવકવેરા કાયદા મુજબ કરપાત્ર વિવિધ આવકના શીર્ષકોમાંથી મળતી આવકનું કુલ પરિણામ, જેમાં કાયદા મુજબ જરૂરી સમાયોજન કરવામાં આવે છે.

આવકના પાંચ મુખ્ય શીર્ષકો:

1. પગારની આવક
2. મકાન મિલકતમાંથી આવક
3. વ્યવસાય અથવા વ્યવસાયિક પ્રવૃત્તિમાંથી નફો
4. મૂડી નફો
5. અન્ય સ્ત્રોતોમાંથી આવક

સામાન્ય રીતે:

કુલ આવક = કુલ આવકના પાંચ શીર્ષકોની આવક – માન્ય કપાતો

5. ટ્રેકનોંધ : આંતર વિભાગીય ફેરબદલ

એક જ વ્યવસાયના એક વિભાગમાંથી બીજા વિભાગમાં માલનું હસ્તાંતરણ કરવામાં આવે તેને આંતર વિભાગીય ફેરબદલ કહેવામાં આવે છે.

ઉદાહરણ:

કંપનીના કાપડ વિભાગમાંથી ગારમેન્ટ વિભાગને માલ મોકલવામાં આવે.

મુખ્ય મુદ્દાઓ:

- બંને વિભાગ એક જ વ્યવસાયના ભાગ હોય છે.
- માલ એક વિભાગમાંથી બીજા વિભાગમાં જાય છે.
- જો માલ નફા સાથે ટ્રાન્સફર કરવામાં આવે તો Transfer Price રાખવામાં આવે છે.
- અંતિમ સ્ટોકમાં રહેલા આવા માલમાં રહેલો અવાસ્તવિક નફો (Unrealised Profit) દૂર કરવો પડે છે.

- વિભાગવાર નફો યોગ્ય રીતે જાણવા માટે આંતર વિભાગીય ફેરબદલનો યોગ્ય હિસાબ જરૂરી છે.

6. કર આયોજન અને કર સંચાલન વચ્ચેનો તફાવત

આધાર	કર આયોજન	કર સંચાલન
અર્થ	કાયદાની અંદર રહી કરભાર ઘટાડવા માટે આયોજન	કર સંબંધિત નિયમો અને કામગીરીનું વ્યવસ્થાપન
મુખ્ય હેતુ	કર બચત	કરની યોગ્ય ચુકવણી અને પાલન
સ્વરૂપ	ભવિષ્યલક્ષી	દૈનિક/વ્યવહારલક્ષી
ઉદાહરણ	યોગ્ય રોકાણ કરીને કપાત મેળવવી	સમયસર રિટર્ન ભરવું
ભાર	Tax Saving	Tax Compliance

નિષ્કર્ષ:

કર આયોજન કરભાર ઘટાડવાનું આયોજન છે, જ્યારે કર સંચાલન કર સંબંધિત જવાબદારીઓનું યોગ્ય પાલન છે.

7. ખર્ચાની યોગ્ય વહેંચણીનો આધાર

ખર્ચ	યોગ્ય વહેંચણીનો આધાર
(1) આપેલ વટાવ	વેચાણના પ્રમાણમાં
(2) મેનેજરનો પગાર	વિભાગના વેચાણના પ્રમાણમાં / યોગ્ય જવાબદારીના આધારે
(3) લાઈટિંગ	પ્રકાશના બિંદુઓ / જગ્યા / યુનિટના આધારે
(4) સેલ્સમેન કમિશન	સંબંધિત વિભાગના વેચાણના પ્રમાણમાં
(5) માલસામાન ગાડાભાડું	ખરીદી અથવા માલના જથ્થાના પ્રમાણમાં
(6) મળેલ વટાવ	ખરીદીના પ્રમાણમાં
(7) વીજળી ખર્ચ	વીજળીના વપરાશના પ્રમાણમાં
(8) આવકવેરો	સામાન્ય રીતે વિભાગોમાં વહેંચાતો નથી; જો જરૂરી હોય તો નફાના પ્રમાણમાં

8. GST સુવિધા પ્રોવાઇડરનો અર્થ

GST Suvidha Provider (GSP) એટલે એવો અધિકૃત સેવા પ્રદાતા જે કરદાતાઓને GST સંબંધિત ઓનલાઈન સેવાઓ મેળવવામાં મદદ કરે છે.

મુખ્ય સેવાઓ:

- GST નોંધણીમાં સહાય
- GST Return ભરવામાં સહાય
- Invoice સંબંધિત સેવા
- Tax paymentમાં સહાય
- GST સંબંધિત માહિતીનું વ્યવસ્થાપન

9. CGST, SGST, IGST અને UTGST

CGST – Central Goods and Services Tax

રાજ્યની અંદર થતા વ્યવહારમાં કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા વસૂલવામાં આવતો GST.

SGST – State Goods and Services Tax

રાજ્યની અંદર થતા વ્યવહારમાં રાજ્ય સરકાર દ્વારા વસૂલવામાં આવતો GST.

IGST – Integrated Goods and Services Tax

એક રાજ્યમાંથી બીજા રાજ્યમાં થતા માલ અથવા સેવાના પુરવઠા પર લાગતો GST.

UTGST – Union Territory Goods and Services Tax

વિધાનસભા વિનાના કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં લાગતો GST.

ચાદ રાખો:

Intra-State → CGST + SGST

Inter-State → IGST

10. આકારણી વર્ષ અને પાછલું વર્ષ

પાછલું વર્ષ (Previous Year):

જે નાણાકીય વર્ષ દરમિયાન આવક પ્રાપ્ત થાય અથવા ઊભી થાય તેને પાછલું વર્ષ કહે છે.

આકારણી વર્ષ (Assessment Year):

પાછલા વર્ષ દરમિયાન થયેલી આવકનું આકારણી અને કર નિર્ધારણ કરવામાં આવે તે વર્ષને આકારણી વર્ષ કહે છે.

ઉદાહરણ:

1-4-2025 થી 31-3-2026 દરમિયાન મળેલી આવકનું

Previous Year = 2025-26

Assessment Year = 2026-27

11. રહેઠાણના દરજ્જા મુજબ કરપાત્ર આવક

વ્યક્તિની રહેઠાણની સ્થિતિ મુજબત્વે ત્રણ પ્રકારની હોય છે:

1. **Resident and Ordinarily Resident – ROR**
2. **Resident but Not Ordinarily Resident – RNOR**
3. **Non-Resident – NR**

આવક	ROR	RNOR	NR
ભારતમાં પ્રાપ્ત આવક	કરપાત્ર	કરપાત્ર	કરપાત્ર
ભારતમાં ઊભી થયેલી આવક	કરપાત્ર	કરપાત્ર	કરપાત્ર
વિદેશમાં પ્રાપ્ત અને વિદેશમાં ઊભી થયેલી આવક	કરપાત્ર	સામાન્ય રીતે નહીં*	નહીં
વિદેશી વ્યવસાય, જેનું નિયંત્રણ ભારતમાં છે	કરપાત્ર	કરપાત્ર	સામાન્ય રીતે નહીં

* કાયદાની ચોક્કસ શરતો લાગુ પડે છે.

પરીક્ષામાં યાદ રાખવું:

ROR → Global Income

RNOR → India Income + ચોક્કસ વિદેશી આવક

NR → India-based Income

12. ટ્રેકનોંધ : કરપાત્ર

કાયદા મુજબ જે આવક પર આવકવેરો ચૂકવવાનો થાય તેને કરપાત્ર આવક (**Taxable Income**) કહે છે.

સૂત્ર:

કરપાત્ર આવક = કુલ આવક – માન્ય કપાતો

કરપાત્ર આવકના આધારે લાગુ પડતા દરે આવકવેરાની ગણતરી કરવામાં આવે છે.

13. ટ્રેકનોંધ : આકસ્મિક આવક

અચાનક અથવા અનિશ્ચિત રીતે પ્રાપ્ત થતી આવકને સામાન્ય રીતે આકસ્મિક આવક (**Casual Income**) કહેવામાં આવે છે.

ઉદાહરણ:

- લોટરીની જીત
- Crossword puzzle
- કેટલીક રમતો/બેટિંગમાંથી મળતી જીત

આ પ્રકારની આવક માટે આવકવેરા કાયદામાં વિશિષ્ટ કર જોગવાઈઓ હોઈ શકે છે.

14. સંયુક્ત પુરવઠો અને મિશ્ર પુરવઠો

સંયુક્ત પુરવઠો – Composite Supply

બે અથવા વધુ માલ/સેવાઓ સામાન્ય રીતે સાથે આપવામાં આવે અને તેમાં એક મુખ્ય પુરવઠો (**Principal Supply**) હોય તેને સંયુક્ત પુરવઠો કહે છે.

ઉદાહરણ:

માલનું વેચાણ + પેકિંગ + પરિવહન + વીમો.

કરદર: Principal Supplyનો કરદર લાગુ પડે છે.

મિશ્ર પુરવઠો – Mixed Supply

બે અથવા વધુ અલગ અને સ્વતંત્ર માલ/સેવાઓ એક જ કિંમતમાં એકસાથે આપવામાં આવે અને તેઓ સ્વાભાવિક રીતે એકબીજા સાથે જોડાયેલા ન હોય તો મિશ્ર પુરવઠો કહેવાય.

કરદર: તેમાં સૌથી વધુ કરદર ધરાવતા પુરવઠાનો દર લાગુ પડે છે.

આધાર	Composite Supply	Mixed Supply
મુખ્ય પુરવઠો	હોય છે	હોતો નથી
જોડાણ	સ્વાભાવિક રીતે જોડાયેલા	સ્વતંત્ર
કરદર	Principal Supplyનો	સૌથી વધુ દર

15. GST પરિષદ અને તેના કાર્યો

GST Council ભારતની GST વ્યવસ્થામાં કેન્દ્ર અને રાજ્યો વચ્ચે સંકલન કરતું બંધારણીય મંચ છે.

મુખ્ય કાર્યો:

1. GSTના દર અંગે ભલામણ કરવી.
2. GSTમાંથી મુક્તિ અંગે ભલામણ કરવી.
3. Threshold limit અંગે ભલામણ કરવી.
4. GST સંબંધિત કાયદા અને નિયમોમાં સુધારા અંગે ભલામણ કરવી.
5. કેન્દ્ર અને રાજ્યો વચ્ચે GSTની વ્યવસ્થામાં સંકલન કરવું.
6. GSTના અમલીકરણ સાથે જોડાયેલા મહત્વના પ્રશ્નો અંગે ભલામણ કરવી.

16. સાચું કે ખોટું

(1) જાપાનમાં આવેલી ખેતીની જમીનમાંથી મળતી આવક ભારતમાં કરપાત્ર છે.

✗ ખોટું – વિદેશમાં આવેલી ખેતીની જમીનમાંથી આવક ભારતમાં ભારતીય કૃષિ આવક તરીકે ગણાતી નથી; રહેઠાણની સ્થિતિ અને લાગુ કાયદા મુજબ તેની કરપાત્રતા નક્કી થાય છે.

(2) લોટરીમાંથી થતી આવકને આવક તરીકે ગણવામાં આવતી નથી.

✗ ખોટું – લોટરીમાંથી મળેલી જીત આવક ગણાય છે અને તેના પર વિશિષ્ટ કર જોગવાઈ લાગુ પડે છે.

(3) સુરત મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન એ કૃત્રિમ ન્યાયિક વ્યક્તિ છે.

✗ ખોટું – તે **Local Authority** છે.

(4) કરદાતા હંમેશા એક વ્યક્તિ હોય છે પરંતુ વ્યક્તિ કરદાતા હોઈ શકે છે અથવા ન પણ હોઈ શકે.

✗ ખોટું – આવકવેરા કાયદામાં “Person”ની વ્યાખ્યા વ્યાપક છે અને દરેક Person જરૂરી નથી કે Assessee હોય.

17. GSTનાં લક્ષણો

1. GST એક પરોક્ષ કર છે.
2. GST માલ અને સેવાઓના પુરવઠા પર આધારિત છે.
3. GSTમાં Input Tax Credit મળે છે.
4. CGST, SGST અને IGST જેવી વ્યવસ્થા છે.
5. GST Destination Based Tax છે.
6. GSTમાં અનેક જૂના પરોક્ષ કરનું એકીકરણ થયું છે.
7. ઓનલાઈન નોંધણી અને રિટર્નની વ્યવસ્થા છે.
8. GSTIN દ્વારા કરદાતાની ઓળખ થાય છે.
9. કરચોરી ઘટાડવામાં મદદરૂપ છે.
10. સમગ્ર દેશમાં કરપ્રણાલીમાં એકરૂપતા લાવવાનો પ્રયાસ કરે છે.

18. GSTનાં પડકારો

1. શરૂઆતમાં નવી કરપ્રણાલી સમજવામાં મુશ્કેલી.
2. નાના વેપારીઓ માટે Complianceનો બોજ.
3. ઓનલાઈન સિસ્ટમ પર વધુ નિર્ભરતા.
4. ટેકનિકલ સમસ્યાઓ.
5. સમયસર Return Filingની મુશ્કેલી.
6. Input Tax Creditનું યોગ્ય સંચાલન.
7. GST કાયદામાં થતા વારંવારના ફેરફારો.
8. યોગ્ય accounting softwareની જરૂરિયાત.
9. નાના વેપારીઓ માટે વધારાનો વ્યવસ્થાપકી ખર્ચ.
10. GST સંબંધિત જ્ઞાન અને તાલીમની જરૂરિયાત.

19. ટૂંકનોંધ : ખેતીવાડીની આવક

ભારતમાં આવેલી ખેતીની જમીનમાંથી ખેતી સંબંધિત પ્રવૃત્તિ દ્વારા પ્રાપ્ત થતી આવકને કૃષિ આવક (**Agricultural Income**) કહે છે.

મુખ્ય ઉદાહરણ:

- ખેતીની જમીનમાંથી પાકની આવક
- પાકના વેચાણમાંથી આવક
- કેટલીક નિર્ધારિત ખેતી સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓમાંથી આવક

મહત્વ:

આવકવેરા કાયદા હેઠળ કૃષિ આવકને સામાન્ય રીતે કરમુક્ત રાખવામાં આવે છે, પરંતુ કેટલીક પરિસ્થિતિમાં **Agricultural Income**નો **Rate Purpose** માટે ઉપયોગ થઈ શકે છે.

20. ટ્રેકનોંધ : ખાતાવાર હિસાબો

એક વ્યવસાયમાં અલગ-અલગ વિભાગોની કામગીરી, નફો અને નુકસાન અલગથી જાણવા માટે રાખવામાં આવતા હિસાબોને વિભાગીય/ખાતાવાર હિસાબો (**Departmental Accounts**) કહેવામાં આવે છે.

હેતુઓ:

1. દરેક વિભાગનો અલગ નફો જાણવા.
2. વિભાગની કામગીરીની તુલના કરવા.
3. નબળા વિભાગને ઓળખવા.
4. ખર્ચ ઉપર નિયંત્રણ રાખવા.
5. વ્યવસાયિક નિર્ણય લેવામાં મદદરૂપ થવા.
6. દરેક વિભાગની કાર્યક્ષમતા માપવા.

21. GST Council અને તેની કામગીરી – ટ્રેકનોંધ

GST Council GST સંબંધિત નીતિ અને વ્યવસ્થામાં કેન્દ્ર તથા રાજ્યો વચ્ચે સંકલન માટેનું મહત્વનું મંચ છે.

કામગીરી:

- GSTના દર નક્કી કરવા અંગે ભલામણ.
- GST મુક્તિ અંગે ભલામણ.
- GST કાયદા અંગે ભલામણ.
- Threshold limit અંગે ભલામણ.
- GSTના અમલીકરણ અંગે માર્ગદર્શન.
- કેન્દ્ર અને રાજ્યો વચ્ચે કરવ્યવસ્થાનું સંકલન.

22. વ્યક્તિનું વર્ગીકરણ

વ્યક્તિ/સંસ્થા	વર્ગીકરણ
(1) માનવ મૂડી	Individual – વ્યક્તિ
(2) દેસાઈ બ્રધર્સ	Firm – પેઢી (જો ભાગીદારી પેઢી તરીકે પ્રશ્નમાં આપવામાં આવ્યું હોય)
(3) વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી	Artificial Juridical Person – કૃત્રિમ ન્યાયિક વ્યક્તિ
(4) અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન	Local Authority – સ્થાનિક સત્તા

Exam Tip:

Individual, Firm, Company, Local Authority અને Artificial Juridical Personની ઓળખ ખાસ યાદ રાખવી.

23. પ્રત્યક્ષ કરવેરા અને પરોક્ષ કરવેરા

પ્રત્યક્ષ કરવેરા – Direct Tax

જે કરનો ભાર જે વ્યક્તિ પર નાખવામાં આવે છે તે જ વ્યક્તિ સામાન્ય રીતે તે કર ચૂકવે છે તેને પ્રત્યક્ષ કરવેરા કહે છે.

ઉદાહરણ: Income Tax.

પરોક્ષ કરવેરા – Indirect Tax

જે કરનો પ્રારંભિક ભાર એક વ્યક્તિ પર હોય પરંતુ તેનો અંતિમ ભાર બીજી વ્યક્તિ પર પસાર કરી શકાય તેને પરોક્ષ કરવેરા કહે છે.

ઉદાહરણ: GST.

આધાર	પ્રત્યક્ષ કર	પરોક્ષ કર
ભાર	અન્ય પર સરળતાથી ખસેડી શકાતો નથી	અન્ય પર ખસેડી શકાય
ઉદાહરણ	Income Tax	GST
કરદાતા	આવક મેળવનાર	માલ/સેવા સંબંધિત વ્યવહારમાં કરદાતા
વસૂલાત	સીધી	વ્યવહાર દ્વારા

24. મૂડી નફો – Capital Gainsની મહત્વની કલમો

નવા નિયમ મુજબ પરીક્ષાલક્ષી જવાબ

તમારા SYBCom Sem-3 માટે આ ભાગ ખાસ મહત્વનો છે.

મૂડી નફો એટલે શું?

મૂડી મિલકત (Capital Asset)નું હસ્તાંતરણ કરીને મળતા નફાને મૂડી નફો (**Capital Gain**) કહે છે.

મૂડી નફા માટે સામાન્ય રીતે:

1. Capital Asset હોવી જોઈએ.
2. તેનું Transfer થવું જોઈએ.
3. Transfer Previous Yearમાં થયેલું હોવું જોઈએ.
4. Transferથી નફો થવો જોઈએ.
5. કાયદા મુજબ મુક્તિ ઉપલબ્ધ ન હોવી જોઈએ.

મૂડી મિલકત – Capital Asset

Capital Assetમાં સામાન્ય રીતે સ્થાવર/જંગમ, મૂર્ત/અમૂર્ત મિલકતનો સમાવેશ થાય છે. પરંતુ Stock-in-trade, વ્યક્તિગત ઉપયોગની કેટલીક જંગમ વસ્તુઓ અને ગ્રામ્ય વિસ્તારમાં આવેલી કૃષિ જમીન જેવી કેટલીક વસ્તુઓ Capital Assetમાંથી બહાર છે.

મૂડી નફાની મુખ્ય મુક્તિની કલમો

કલમ	કઈ પરિસ્થિતિમાં મુક્તિ
54	રહેણાંક મકાન વેચીને નવું રહેણાંક મકાન ખરીદવું/બાંધવું
54B	ખેતી માટે ઉપયોગમાં લેવાયેલી જમીનના વેચાણ બાદ નવી ખેતીની જમીન
54D	Industrial undertakingની જમીન/મકાનનું ફરજિયાત સંપાદન
54EC	Land/Buildingના LTCGને નિર્ધારિત bondsમાં રોકાણ
54F	રહેણાંક મકાન સિવાયની LTC Asset વેચીને રહેણાંક મકાનમાં રોકાણ

54G

Industrial undertakingને Urban Areaમાંથી
અન્ય વિસ્તારમાં ખસેડવું

54GA

Industrial undertakingને Urban Areaમાંથી
SEZમાં ખસેડવું

તમારા અભ્યાસ મટીરીયલમાં પણ આ જ મુખ્ય Sections અને તેમની શરતો આપવામાં આવી છે.

Section 54

Assessee: Individual / HUF

Asset: Residential House

નવું **Asset:** Residential House

ખરીદી: Transfer પહેલાં 1 વર્ષ અથવા Transfer પછી 2 વર્ષમાં

બાંધકામ: Transfer પછી 3 વર્ષમાં.

Section 54B

Assessee: Individual / HUF

Asset: ખેતી માટે ઉપયોગમાં લેવાયેલી જમીન

નવી મિલકત: Agricultural Land

રોકાણનો સમય: Transfer પછી 2 વર્ષમાં.

Section 54D

Industrial undertaking માટે વપરાતી જમીન અથવા મકાનનું **Compulsory Acquisition** થાય અને નવી જમીન/મકાનમાં રોકાણ કરવામાં આવે ત્યારે લાગુ પડે છે. નવા assetમાં રોકાણ સામાન્ય રીતે transfer પછી 3 વર્ષમાં કરવાનું હોય છે.

Section 54EC

Land અથવા Buildingના **LTCG**માંથી નિર્ધારિત bondsમાં રોકાણ કરવામાં આવે ત્યારે મુક્તિ મળે છે. રોકાણ સામાન્ય રીતે transferથી 6 મહિનાની અંદર કરવાનું હોય છે અને ઉપલબ્ધ રોકાણ મર્યાદા ₹50 લાખ સુધી છે.

Section 54F

Individual/HUF દ્વારા Residential House સિવાયની Long-Term Capital Assetનું transfer કરીને Residential Houseમાં રોકાણ કરવામાં આવે ત્યારે લાગુ પડે છે. નવી મિલકત ખરીદવા માટે transfer પહેલાં 1 વર્ષ અથવા પછી 2 વર્ષ અને બાંધકામ માટે 3 વર્ષનો સમય છે.

Section 54G

Industrial undertakingને **Urban Area**માંથી **Rural**/અન્ય વિસ્તારમાં ખસેડવા માટેના ચોક્કસ રોકાણ પર મુક્તિ.

Section 54GA

Industrial undertakingને **Urban Areaમાંથી Special Economic Zone (SEZ)**માં ખસેડવા માટેની જોગવાઈ.

★ નવા Capital Gain Tax Rules – ખૂબ મહત્વનું

23 જુલાઈ 2024થી Capital Gainsના દરોમાં મહત્વપૂર્ણ ફેરફાર થયો છે:

- Section **111A** હેઠળના STCGનો દર **20%** થયો.
- સામાન્ય LTCGનો દર **12.5%** થયો.
- Section **112A** હેઠળ ₹1.25 લાખથી વધુના નિર્ધારિત LTCG માટે દર **12.5%** થયો. ([India Budget](#))
- Indexation benefit સામાન્ય રીતે દૂર કરવામાં આવ્યો છે.
- પરંતુ **23-7-2024** પહેલાં ખરીદેલી **Land/Building** માટે Resident Individual/HUFને કાયદાની ખાસ જોગવાઈ હેઠળ 20% with indexationની ગણતરી અને 12.5% without indexationની ગણતરીમાંથી અનુકૂળ પરિણામ મળવાની સુરક્ષા આપવામાં આવી છે. ([Income Tax India](#))

પરીક્ષા માટે એક લાઇનમાં યાદ રાખો:

STCG u/s 111A → 20%

LTCG સામાન્ય → 12.5%

LTCG u/s 112A → ₹1.25 લાખથી ઉપર 12.5%

Old land/building acquired before 23-7-2024 → eligible resident Individual/HUF માટે ખાસ 20% indexed comparison provision
